

HELVENE

LAUSUNTO

Asia: Lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle veneverolaiksi ja laiksi vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain muuttamisesta, luonnos 16.12.2016, VM139:00/2016

Helvene on helsinkiläisten, vajaan 80 venekerhon (vast) kommodorien kokouksessaan vuosittain valitsema yhteenliittymä, jonka tehtävänä on yhtäältä yhteistoiminta Helsingin kaupungin kanssa ja toisaalta veneilyn harrastamisen kaikinpuolinen edistäminen.

Helvene lausuu käsityksensä asiakohdassa mainitusta lakiesitysluonnoksesta seuraavaa:

1. Yleistä

Lakiesitysluonnos on erittäin heikosti valmisteltu ja sisältää sellaisia puutteita erityisesti veropohjan määrittelyn ja siitä aiheutuvien ongelmien seurauksena, ettei lain säätämiseksi ole asianmukaisia perusteita. On kestävämpiä, ettei lausunnolla oleva lakiesitysluonnos täytä hyvän veropolitiikan periaatteita, verotuksen neutraalisuutta eikä edes taloudellisia tavoitteita. Veron vaikutukset olisivat jo nykyisen tietämyksen perusteella hyvin laaja-alaisesti yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti erittäin negatiiviset mm. kotimaista kulutusta ja työllisyyttä suuresti heikentämällä.

Vakavin ongelma lakiesitysluonnoksessa kohdistuu perustuslaissa turvattuun kansalaisten yhdenvertaisuuden toteutumattomuuteen. Lisäksi lakiesitys toteutuessaan oleellisella tavalla heikentää koko veneilyharrastusta ja siihen liittyvää toimintaa sen kaikilla osa-alueilla. Ennakolta todennäköiseksi arvioidut haitalliset vaikutukset veneturvallisuuteen heikkenemiseen ovat äärimmäisen huolestuttavat.

Hallituksen yksinomainen tarkoitus on lakiesityksen mukaisella lailla vain kerätä uusia verotuloja säädösesityksessä määritetyiltä tahoilta. Mitään perustelua siitä, että juuri veneilijät kuuluisivat tähän ryhmään ei lakiesitysluonnokseen sisälly. Tätä perustetta on veneilijöiden osalta pidettävä virheellisenä. Veneilyn verotusta on jo vast`ikään merkittävästi korotettu, kun polttoöljyn käyttö veneilyssä kiellettiin ja pakotettiin veneilijät käyttämään raskaasti verotettua dieselpolttoainetta. Lisäksi veneiden verotus ei jo nyt poikkea muusta irtaimen omaisuuden verotuksesta. Lakiesityksestä ei sen perusteluosasta käy yhtään perustetta sille, miksi juuri veneet muodostavat kohderyhmän, jota tulee ryhtyä erillisen mekanismin perusteella verottamaan.

Veneveron perusteena käytetään Trafín ylläpitämää venerekisteriä. Lähtökohtaisesti on todettava, ettei tätä rekisteriä ole aikanaan määritelty verotuksen pohjana käytettäväksi. Tästä seuraa lukuisia perustavanlaatuisia ongelmia. Kyse on rekisteristä, jota maistraatit aikanaan ylläpitivät veneiden omistajien ilmoituksiin perustavana. Jo tilanteessa, jossa rekisteri siirrettiin Trafille, todettiin yksiselitteisesti, ettei rekisteri ole luotettava. Trafi vain kirjasi maistraattien rekisterit. Tähän päivään mennessä Trafi ei ole ryhtynyt rekisterin tarkastamistoimenpiteisiin. Toiseksi rekisterin perusteet veneen pituus ja moottorin teho soveltuvat rekisteröintiin, mutta ei missään tapauksessa veneen verotukseen. Käytännössä voi esimerkiksi miljoonan euron arvoinen vene välttyä kokonaan veneverolta, mutta alle kymmentuhannen euron vene joutua verotetuksi. Tällaista verotuksen perusteiden virheellisyyttä ei voida missään mielessä pitää hyväksyttävänä verotusperusteena.

2. Argumentointi

2.1. Verotuksen piiriin valittavat veneet

Tämä muodostaa koko lakiesitysluonnoksen suurimman ongelman. Maassamme ei ole nykyisin luotettavia rekistereitä veneistä. Veneverokysymys on toki ollut aiemminkin suunnitteilla. Tuolloin juuri veneiden rekisteritietojen puutteellisuudet verotuksen perustana käytettävänä olivat keskeinen syy hankkeesta luopumiseksi. Tilanne ei nykyisin ole millään tavoin tästä muuttunut.

Trafín käytössä oleva venerekisteri ei nykyisellään muodosta viranomaistoiminnalle asetettujen täsmällisyysvaatimusten mukaista perustaa. Organisaatiouudistuksen seurauksena Trafiiin siirrettiin muutama vuosi sitten, 2014, maistraattien hyvin hajanaisesti kerätyt venetiedot sellaisenaan. Rekisterit olivat muodostuneet aikojen kuluessa veneen omistajien omista ilmoituksista ja tietojen oikeellisuuksien tarkistaminen ei ollut kovin tarkkaa. On täysin hyvän lainsäädäntötavan vastaista säätää uusi verotus, joka perustuu jo säätämishetkellä kiistattomaan tosiasiaan, ettei rekisteri ole riittävän tarkka. Rekisteri sisältää muun muassa erittäin paljon vanhoja veneitä, joiden keskimääräinen ikä on noin 30 vuotta ja joista huomattava osa on jo poistunut käytöstä.

Trafín rekisterissä on noin 200 000 vesikulkuneuvoa, eli moottoriteholtaan yli 20 hv:n ja/tai pituudeltaan yli 5,5 metrin venettä. Rekisterissä arvioidaan olevan myös 10 000–20 000 haamuveneitä, riippuen arvion tekijästä. Venevero kohdistuisi vahvasti vaatimattomaan yhteysvene- tai kalastuskäytössä olevaan venekalustoon. Kaikkein ongelmallisinta on se, että veneveron piiriin tulisivat sellaisetkin alukset, joiden käyttö ei ole huviveneilyä, vaan yhteiskunnallisesti merkittävää, kuten esimerkiksi vapaaehtoinen meripelastustoiminta ja palontorjunta ja eräät viranomaistoiminnat.

Helvene toteaa, ettei verotuksen pohjaa ole asianmukaista luoda tietoisesti virheelliseen rekisteriin perustuvaksi. Tämän rekisteritietojen virheellisyyden on julkisuudessa tunnustanut myös lakiesityksen valmisteluun osallistunut virkamies, hallitusneuvos Merja Sandellin. Hyvää lainsäädäntötapaa ei osoita hänen mainintansa, että kun veroa kerran aletaan periä, rekisteri vähitellen korjautuu. Tällainen lainvalmistelu ei ole hyvän hallinnon mukaista, vaan veron määräytymiselle pitää olla selkeät perusteet. Seurauksena jo tiedossa olevan virheellisen rekisterin käytöstä on, että lukemattomat verotuksen kohteeksi joutuneet joutuvat oikaisemaan verotuksen perusteita. Tätä ei voida pitää asianmukaisena verotuksen toteuttamiskeinona.

2.2. Kansalaisten yhdenvertaisuuden loukkaaminen

Ahvenmaalla rekisteröinnin pituusraja on 24 metriä tai 20 hevosvoimaa perämoottoreissa ja 50 hevosvoimaa sisämoottoreissa. Ahvenanmaalla käytössä olevat erilaiset perusteet veneiden rekisteröinnille johtavat siihen, että heillä venerekisterissä ei ole suurinta osaa purjeventeistä eikä hidaskulkuisista sisämoottoriveneistä.

Helvene toteaa, että mainittu Ahvenanmaan rekisteri poikkeaa oleellisesti Manner-Suomessa ylläpidettävästä rekisteristä. Lakiesitysluonnoksessa ei ole mainintaa siitä, miten verotus tapahtuisi Ahvenanmaalla. Jäisivätkö Ahvenanmaan kotiseutualueiden omaavien omistavat veneet kokonaan verottamatta tai muulla tavalla verotetuiksi kuin Manner-Suomessa asuvien veneet. Kansalaisten yhdenvertaisuusperiaatteen toteuttaminen edellyttää, että kaikki Suomen kansalaiset ovat tasapuolisessa asemassa verotusperusteiden osalta. Tämän kansalaisten yhdenvertaisuusperiaatteen toteutumattomuuden takia lakiesitysluonnokseen sisältyy niin suuria perustuslaillisia ongelmia, ettei sen säätäminen ole nyt ehdotetun kaltaisena mahdollista.

2.3. Verotuotot ja veron periminen

Kaavaillun veron tuoton on ilmeisesti ajateltu muodostuvan erityisesti isojen, koneteholtaan suurien veneiden maksuista. Veneilijöiden keskuudessa on jo suuressa määrin esiintynyt ennakkollista verosuunnittelua veneveron maksun välttämiseksi. Eräänä nyt esillä olleen ratkaisun mukaisesti näyttää hyvin mahdolliselta, että kyseiset veneet siirtyisivät jatkossa ulkomaisten, erityisesti tätä varten ulkomaille perustettavien yhtiöiden omistukseen ja kyseisen maan venerekisteriin. Asiakokonaisuuteen voitaisiin liittää myös veneiden talvisäilytys ulkomaille. Kaiken kaikkiaan veneveron perusteiden epämääräisyys ja siitä aiheutuva mielipaha ovat johtamassa tietoiseen tilanteeseen, joka osaltaan on heikentämässä koko verotuksen nauttimaa arvostusta.

Julkisuudessa esiintyneiden arvioiden mukaan, veneveron tuotto ei missään määrin toteudu suunnitellussa suuruusluokassaan. Näin ollen veneveroa koskevalta hankkeelta putoaa peruste pois.

Erityisesti on korostettava, että Ruotsissa kokeiltiin veneveroa, mutta veron tuotto jäi niin alhaiseksi, että siitä päätettiin luopua. Miten tämä hanke voisi onnistua Suomessa, jossa venekanta on huomattavasti määrällisesti vähäisempää ja ominaisuuksiltaan vaatimattomampaa kuin ruotsalaisten. On käsittämätöntä, että hanketta viedään eteenpäin, vaikka tiedossa ovat nämä Ruotsin kokemukset.

Lakiesitysluonnoksen mukaan veneveron perimiseen liittyvästä käytännön viranomaistoiminnasta vastaisi Trafi. Kun venerekisteritiedot vuonna 2014 siirrettiin Trafille, lain toteuttamisen kannalta on keskeistä se, ettei Trafi ole tehnyt samaansa rekisteriin mitään päivitystä. Näin ollen on arvioitavissa, ettei Trafilla ole riittäviä edellytyksiä huolehtia tästä uudesta tehtävästään ilman huomattavia resurssin lisäämisiä. Nämä lisäkustannukset luonnollisesti vastaavasti asiallisesti vähentävät veneverosta saatavia verotuloja. Lakiesitysluonnokseen ei sisälly tästä mitään konkreettista selvitystä, vaikka hyvään lainsäädäntövalmisteluun kuuluu oleellisena osana esityksen taloudellisten ja organisatoristen vaikutusten arviointi.

On myös todettava, ettei venevero ei ole linjassa hallituksen normipurkutalkoiden kanssa, vaan tulee luomaan uuden ja erillisen veronkantojärjestelmän.

Helvene toteaa, että Suomen Purjehdus ja Veneily ry:n tekemässä tutkimuksessa noin 95 %:a veneilijöistä suhtautuu veneveron perimiseen erittäin kielteisellä tavalla. Myös veneilyyn liittyvien muiden toimintojen harjoittajat näkevät veneveron erittäin haitallisena ja saavutettaviin verotuloihin nähden täysin epäsuhtaisina. Tämä syntynyt asenne on omiaan johtamaan erilaisiin ratkaisumalleihin, joiden yhteiskuntapoliittiset seurannaisvaikutukset eivät ole tavoiteltavia.

Veneveron tuottojen jääminen suunniteltua pienemmiksi ja Ruotsista asiasta saadut kokemukset osoittavat kiistattomasti, ettei venevero ole tarkoituksenmukainen keino lisätä valtion verotuloja sen perintään liittyvien merkittävien suorien ja epäsuorien lisäkustannusten takia.

Johtopäätöksensä Helvene toteaa, ettei lausuntokierroksella oleva lakiesitysluonnos miltei osin perustu luotettavaan ja verotuksessa vaadittavaan perustietouteen. Venerekisteri ei nykyisellään täytä verotuksen oikeudenmukaisuudelle ja tarkkuudelle asetettuja vaatimuksia. Venevero toteutuessaan on perustuslaissa säädetyn kansalaisten yhdenvertaisuutta koskevien velvoitteiden vastainen. Lisäksi se kohtelee viranomaistoimissa ja niihin rinnastettavissa tehtävissä käytettäviä aluksia täysin epätarkoituksenmukaisella ja vahingollisella tavalla asettamalla niille veron.

Uusien vaikeasti valvottavien, tuotoltaan epävarmojen ja perusteiltaan haasteellisten verorasitteiden sijaan Helveneren käsityksen mukaan on syytä miettiä, miten voidaan edistää suomalaista veneilyä ja siihen liittyvää venealaa sekä tämän kautta yhteiskunnan taloutta ja työllisyyttä sekä saada tätä kautta kokonaisuudessa suurempi hyöty yhteiskunnalle.

Veneily on suurelta osin virkistystoimintaa, johon nyt kohdistetaan epäoikeudenmukainen ja eriarvoistava vero. Suomi on saavuttavat merkittävästi menestystä jopa olympia tasolla purjehduksessa ja suomalaiset ovat saavuttaneet maailmanmestaruuksia moottoriveneilyssä. Kaavailtu vero tulee negatiivisesti vaikuttamaan nuorisoon, nuoriin aikuisiin ja varttuneisiin, jotka harkitsevat veneily harrastuksen aloittamista tulevaisuudessa.

Helvene esittää, että lakiesitysluonnoksen jatkovalmistelusta ja -käsittelystä luovutaan.

Helsingissä 15.1.2017

Matti Piispanen
Hallitusneuvos
Helveneren puheenjohtaja